

Sygn. akt II AKa 325/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2012r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Małgorzata Mojewska

Sędziowie: SA – Zbigniew Kapiński

SA – Adam Wrzosek (spr.)

Protokolant: – sekr. sąd. Kazimiera Zbysińska

przy udziale Prokuratora Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2012 r.

sprawy P. S., A. C. i J. R.

*oskarżonych z art. 56 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
na skutek apelacji, wniesionych przez obrońców oskarżonych P. S., A. C. i J. R.*

od wyroku Sądu Okręgowego w. W.

z dnia 15 maja 2012 r. sygn. akt XVIII K 365/11

uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. w odniesieniu do czynów przypisanych oskarżonemu P. S. w pkt II i III zaskarżonego wyroku, oskarżonemu A. C. w pkt VII i VIII zaskarżonego wyroku i oskarżonemu J. R. w pkt XII zaskarżonego wyroku i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w. W. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

W sprawie Sądu Okręgowego w. W. o sygn. akt XVIII K 365/11 oskarżono:

P. S. o to, że:

I. od 2000 r. do połowy 2007 r. w W. i P. woj. (...) brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej w skład której wchodził między innymi D. P. (1), M. W. (1), A. C., J. R., zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 258 § 1 k.k.

II. od 2000 r. do 2001 r. w P. woj. (...), w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wprowadził do obrotu znaczną ilość substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w ten sposób, że trzykrotnie nabył odpłatnie, płacąc po około 5.000 PLN przy każdej transakcji, od M. W. (1) po 2 kg amfetaminy podczas jednorazowej transakcji, w ilości co najmniej 6 kg amfetaminy łącznie za pośrednictwem uczestniczącego w transakcjach A. C. ps. (...), przy czym zarzuconego mu przestępstwa dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej, zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art.

65 § 1 k.k.,

III. od 2000 r. do połowy 2007 r. w W. i P. woj. (...), w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wprowadził do obrotu znaczną ilość środka odurzającego w postaci kokainy w ten sposób, iż co najmniej kilkakrotnie nabył odpłatnie od M. W. (1) w porcjach od 10 do 50 gramów kokainy, łącznie nie mniej niż 0,5 kg kokainy, które po porcjowaniu wprowadził do dalszego obrotu, zbywając odpłatnie nieustalonym osobom, przy czym zarzucanego mu przestępstwa dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art.

65 § 1 k.k.;

A. C., o to, że:

IV. w okresie od nieustalonego miesiąca 2000 r. do nieustalonej bliżej daty około 2004 r. w W. i P. woj. (...) brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej w skład której wchodził między innymi D. P. (1), M. W. (1), P. S., J. R., zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 258 § 1 k.k.,

V. w okresie od połowy 2000 r. do 2001 r. w P. woj. (...), w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru pośredniczył w transakcjach pomiędzy M. W. (1) i P. S. w toku których doszło do trzykrotnego zbycia P. S. przez M. W. (1) amfetaminy w ilości po 2 kg podczas jednorazowej transakcji, a tym samym do wprowadzenia do obrotu co najmniej 6 kg amfetaminy łącznie, przy czym zarzucanego mu przestępstwa dopuścił się działając w zorganizowanej grupie zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art.

65 § 1 k.k.

VI. w nieustalonej bliżej dacie około 2004 r. pod ZOO w W. wspólnie i w porozumieniu z nieustalonym mężczyzną nabył od M. W. (1) za kwotę około 150.000 PLN w celu dalszej dystrybucji znaczną ilość środka odurzającego w postaci 10 kg marihuany, zakupionej uprzednio od G. L., przy czym zarzucanego mu przestępstwa dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k.;

J. R. o to, że:

VII. w okresie od 2000 r. do połowy 2007 r. w W. brał udział w

zorganizowanej grupie przestępczej w skład której wchodził między innymi D. P. (1), M. W. (1), A. C., P. S., zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych,

tj. o czyn z art. 258 § 1 k.k.

VIII. w okresie od 2000 r. do lipca 2007 r. w W. w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru wprowadził do obrotu znaczną ilość środków odurzających i substancji psychotropowych w postaci amfetaminy, heroiny i marihuany w ten sposób, że wielokrotnie nabył odpłatnie od M. W. (1) w porcjach jednorazowych od 1,5 kg do 2 kg amfetaminy, łącznie nie mniej niż 100 kg, w tym 80 kg amfetaminy nabył od działających wspólnie i w porozumieniu M. W. (1), D. P. (2) ps. (...), B. B. ps. (...), oraz w porcjach od 100 gramów do 400 gramów heroiny, łącznie nie mniej niż 20 kg heroiny i marihuany w porcjach od 0,5 do 1 kg, łącznie nie mniej niż 50 kilogramów marihuany, przy czym z popełnienia tego przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu,

tj. o czyn z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 15 maja 2012 r.:

I. oskarżonego P. S. uniewinnił od czynu zarzucanego mu w pkt I;

II. oskarżonego P. S. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt II, z tą zmianą iż z jego opisu wyeliminował, że przestępstwa tego dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych i na podstawie art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał go i na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył karę 3 /trzech/ lat i 6 /sześciu/ miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 /stu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 20 /dwudziestu/ złotych;

III. oskarżonego P. S. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt III, z tą zmianą iż z jego opisu wyeliminował, że przestępstwa tego dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych i na podstawie art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał go i na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył karę 1 /jednego/ roku i 6 /sześciu/ miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 50 /pięćdziesięciu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 20 /dwudziestu/ złotych;

IV. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone w pkt II i III kary i wymierzył P. S. łączną karę 4 /czterech/ lat pozbawienia wolności oraz łączną karę grzywny w wysokości 150 /stu pięćdziesięciu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 20 /dwudziestu/ złotych;

V. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej łącznej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu P. S. okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 11 maja 2010 roku do dnia 15 maja 2012 roku;

VI. oskarżonego A. C. uniewinnił od czynu zarzucanego mu w pkt IV;

VII. oskarżonego A. C. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt V, z tą zmianą iż z jego opisu wyeliminował, że przestępstwa tego dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych i na podstawie art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał go i na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył karę 3 /trzech/ lat pozbawienia

wolności oraz karę grzywny w wysokości 50 /pięćdziesięciu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 30 /trzydziestu/ złotych;

VIII. oskarżonego A. C. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt VI, z tą zmianą iż z jego opisu wyeliminował, że przestępstwa tego dopuścił się działając w zorganizowanej grupie przestępczej zajmującej się wprowadzaniem do obrotu znacznych ilości środków odurzających i substancji psychotropowych i na podstawie art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii skazał go i na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył karę 3 /trzech/ lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 /stu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 30 /trzydziestu/ złotych;

IX. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone w pkt VII i VIII kary i wymierzył A. C. łączną karę 4 /czterech/ lat pozbawienia wolności oraz łączną karę grzywny w wysokości 150 /stu pięćdziesięciu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 30 /trzydziestu/ złotych;

X. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej łącznej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu A. C. okres tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 28 grudnia 2010 roku do dnia 15 maja 2012 roku;

XI. oskarżonego J. R. uniewinnił od czynu zarzucanego mu w pkt VII;

XII. oskarżonego J. R. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt VIII i na podstawie art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. skazał go i na podstawie art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wymierzył karę 8 /ośmiu/ lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 200 /dwustu/ stawek dziennych, ustalając wartość każdej stawki na kwotę 20 /dwudziestu/ złotych;

XIII. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu J. R. okres zatrzymania w dniu 11 maja 2010 roku;

XIV. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów sądowych od oskarżonego P. S. kwotę 2.713,87 złotych, w pozostałej części na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i 632 pkt 2 k.p.k. zwolnił go z ponoszenia kosztów;

XV. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów sądowych od oskarżonego A. C. kwotę 2.086,96 złotych, w pozostałej części na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i 632 pkt 2 k.p.k. zwolnił go z ponoszenia kosztów;

XVI. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził na rzecz Skarbu Państwa tytułem kosztów sądowych od oskarżonego J. R. kwotę 1.920,53 złotych, w pozostałej części na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i 632 pkt 2 k.p.k. zwolnił go z ponoszenia kosztów.

Powyższy wyrok zaskarżyli obrońcy oskarżonych P. S., A. C. i J. R. w zakresie w jakim wyżej wymienieni oskarżeni zostali skazani.

Obrońca oskarżonego P. S. wyrokowi w zaskarżonej części zarzucił:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w pkt. II wyroku, który miał wpływ na jego treść, polegający na stwierdzeniu, że oskarżony P. S. w okresie od 2000 do 2001r. trzykrotnie przyjął od M. W. (1), za pośrednictwem oskarżonego A. C. paczki zawierające po 2 kg narkotyku w postaci amfetaminy, przekazując przy każdej takiej transakcji M. W. (1), również za pośrednictwem tegoż A. C. pieniądze, które to zachowanie oskarżonego P. S. miało wynikać z zeznań świadka M. W. (1), mających

jakoby potwierdzenie w zeznaniach świadka B. B. - podczas gdy świadek M. W. (1) zarówno w toku postępowania przygotowawczego, jak też zeznając przed Sądem nie podawał aby przy którejkolwiek z tychże niedozwolonych transakcji widział jak oskarżony P. S. przyjmował od pośrednika paczki z narkotykami lub przekazywał wskazanemu pośrednikowi pieniądze, a przeciwnie stwierdzał, że takiego zachowania oskarżonego P. S. nie widział oraz gdy świadek B. B. nie wskazał na żadne okoliczności mogące być, w jakimkolwiek sensie potwierdzeniem udziału oskarżonego P. S. w owych trzech nielegalnych transakcjach albo w ogóle w dokonywaniu przez tego oskarżonego przestępstw, a nadto gdy oskarżony A. C. zaprzeczył aby podawane przez świadka M. W. (1) zdarzenia opisane w pkt. II wyroku miały miejsce, zaś świadek B. B. zeznał, że nie znał nigdy oskarżonego P. S. i nie wie aby ten oskarżony miał popełniać jakiegokolwiek czyny zabronione, przez co ustalenia odnośnie stanu faktycznego ujętego w pkt. II wyroku mają charakter dowolny, nie mają oparcia w materiale dowodowym sprawy i poczynione zostały z naruszeniem przepisów postępowania,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w pkt. III wyroku, który miał wpływ na jego treść, polegający na stwierdzeniu, że oskarżony P. S. w okresie od 2000 do połowy 2007 r. nielegalnie nabył od M. W. (1) nie mniej niż 0,5 kg kokainy w kilku transakcjach, biorąc każdorazowo porcje od 10 do 50 gramów tego narkotyku, które to zachowanie oskarżonego P. S. miało wynikać z zeznań świadka M. W. (1) jakoby bezpośrednio przekazującego owe narkotyki oskarżonemu P. S., a zeznania tegoż M. W. (1) miały mieć potwierdzenie w zeznaniach świadka B. B. - podczas gdy oskarżony P. S. konsekwentnie w swych wyjaśnieniach nie przyznawał się do zachowań przypisywanych mu przez świadka M. W. (1), który nie wskazywał na konkretne okoliczności dokonywanych jakoby z oskarżonym P. S. transakcji, a szczególnie nie potrafił uściślić ilości rzekomo przekazanych oskarżonemu narkotyków, a nadto gdy zeznania M. W. (1) nie mają wsparcia w pozostałym materiale dowodowym, w tym w zeznaniach świadka B. B. a przez to nie mogą być uznane za podstawę ustalenia stanu faktycznego opisanego w pkt. III wyroku.

W konkluzji apelacji obrońca wniósł o zmianę wyroku w jego zaskarżonej części przez uniewinnienie oskarżonego P. S. od przypisywanych mu czynów.

Obrońca oskarżonego A. C. wyrokowi w zaskarżonej części zarzucił:

1) obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 5 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k. poprzez oparcie rozstrzygnięcia w sprawie na jedynym dowodzie tj. świadku koronnym M. W. (1), którego zeznania obciążające dotyczyły okresu sprzed 2004 r. a w części okresu dalszego i nie uzyskały, w toku postępowania dowodowego, potwierdzenia w innych dowodach, a przy tym nie pokonały zarówno zasad procesowych określonych w art. 5 § 1 i § 2 k.p.k., jak i nie odpowiadały zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, co spowodowało oparcie wyroku w sprawie na zeznaniach, które nie stanowiły wartościowego dowodu w procesie karnym i nie mogły stanowić podstawy rozstrzygnięcia o winie i karze;

2) obrazę przepisu art.424 §1 pkt. 1 k.p.k. poprzez zaniechanie wyjaśnienia, w uzasadnieniu wyroku, dlaczego jeden dowód, nawet jeżeli został uzyskany w drodze ustawy dotyczącej świadka koronnego, zadecydował o uznaniu oskarżonego A. C. za winnego popełnienia przestępstw przypisanych mu w wyroku, a pozostałe dowody nie stanowiły podstawy rozstrzygnięcia mimo tego, że były chronione przepisem art. 5 k.p.k.

W konkluzji apelacji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego A. C. od popełnienia przestępstw przypisanych mu w zaskarżonym wyroku.

Obrońca oskarżonego J. R. wyrokowi w zaskarżonej części zarzucił:

I. obrazę przepisów postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, polegającą na naruszeniu przepisów:

1) art. 79 § 2 k.p.k. w związku z art. 6 k.p.k. poprzez naruszenie prawa do obrony oskarżonego, spowodowane nie ustanowieniem mu obrońcy z urzędu w sytuacji, gdy stan zdrowia oskarżonego - stan po rozległym zawale - należało uznać za okoliczność utrudniającą obronę;

2) art. 16 § 2 k.p.k. poprzez zaniechanie udzielania oskarżonemu, występującemu bez obrońcy i znajdującemu się w złym stanie zdrowia, przy poszczególnych czynnościach, informacji o ciąży obowiązków i o przysługujących mu uprawnieniach, także w wypadkach, gdy ustawa wyraźnie takiego obowiązku nie stanowi czym również naruszono jego prawo do obrony;

3) art. 9 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie przeprowadzenia z urzędu, wobec braku obrońcy i złego stanu zdrowia oskarżonego, dowodów na jego korzyść:

a) z przesłuchania w charakterze świadka P. M., który według zeznań świadka M. W. (1) miał znać oskarżonego pod pseudonimem „J. od Ś.” z bezpośrednich trójstronnych kontaktów ze świadkiem i oskarżonym, czemu oskarżony zaprzeczył, a który to dowód zmierzałby do podważenia wiarygodności dowodu z zeznań świadka M. W. (1);

b) z informacji Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta w P. o samochodach zarejestrowanych na oskarżonego w okresie od 2000 r. do lipca 2007 r., celem zaprzeczenia informacjom przedstawionym przez świadka M. W. (1) jakoby oskarżony poruszał się w inkryminowanym czasie pojazdami marki A. (...) oraz S. (...), w trakcie zakupu którego w okolicy toru S. świadek spotkał rzekomo oskarżonego i miał tymi samochodami odbierać od świadka narkotyki;

4) art. 391 § 1 k.p.k. poprzez nie odczytanie na rozprawie i uniemożliwienie oskarżonemu zadania pytań, a świadkom wypowiedzenia się co do treści złożonych uprzednio zeznań i wyjaśnienia zachodzących sprzeczności, tj. świadkowi M. W. (1) protokołu z konfrontacji z oskarżonym z dnia 12 stycznia 2011 r. (karta 1656 - 1661) oraz z dnia 16 listopada 2010 r. (karta 2234 - 2238), a świadkowi B. B. protokołu z konfrontacji z oskarżonym z dnia 01 kwietnia 2011 r. (karta 1704 - 1707), które to wątpliwości nie mogły zostać w inny sposób usunięte;

5) art. 389 § 1 i 2 k.p.k. poprzez nie odczytanie - wobec odmowy składania wyjaśnień przez oskarżonego P. S. - jego wyjaśnień zawartych w protokole konfrontacji ze świadkiem M. W. (1) z dnia 16 listopada 2010 r. zawartych na karcie 2234 do (...)) i uniemożliwienie tym samym oskarżonemu wypowiedzenia się co do jego treści oraz uniemożliwienie obrońcy ww. oskarżonego zadania pytań co do treści tych wyjaśnień, które miały również istotne znaczenie dla obrony oskarżonego J. R.;

1) art. 394 § 2 k.p.k. w związku z art. 377 § 3 k.p.k. poprzez ujawnienie bez odczytania dowodów wymienionych w treści protokołu, bez odebrania w tym zakresie stanowiska od oskarżonego nieobecnego na rozprawie w dniu 15 maja 2012 r., w sytuacji gdy jego nieobecność była usprawiedliwiona;

2) art. 406 k.p.k. w związku z art. 377 § 3 k.p.k. poprzez zamknięcie rozprawy podczas usprawiedliwionej nieobecności oskarżonego, który prawidłowo zawiadomiony miał obowiązek wziąć w niej udział i uniemożliwienie w ten sposób oskarżonemu wygłoszenia mowy końcowej, w której miał prawo odnieść się do wszystkich dowodów przeprowadzonych w sprawie;

3) art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. poprzez nie ustanowienie oskarżonemu obrońcy w trybie art. 79 § 2 k.p.k. w sytuacji gdy stan jego zdrowia, przyjmowane lekarstwa oraz stosowane leczenie należało uznać za okoliczność utrudniającą jego obronę, skutkującą ustanowieniem obrońcy z urzędu - co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą i winno skutkować uchynieniem wyroku;

4) art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k. poprzez rozpoznanie sprawy w dniu 15 maja 2012 r. i zamknięcie przewodu sądowego podczas nieobecności oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa, a którego nieobecność była usprawiedliwiona złym stanem zdrowia przejawiającym się koniecznością natychmiastowego udania się do szpitala, o czym Sąd został powiadomiony przez osobę trzecią, która zawiozła oskarżonego do szpitala - co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą i winno skutkować uchynieniem wyroku;

5) art. 4 k.p.k. poprzez nie dopełnienie ustawowego obowiązku badania oraz uwzględniania okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego, co przejawiało się w szczególności nie przeprowadzeniem z urzędu dowodów wskazanych wyżej w pkt 3 zarzutów;

6) art. 5 § 2 k.p.k. w związku z art. 7 k.p.k. i art. 8 § 1 k.p.k. poprzez zastosowanie niedopuszczalnej w polskim procesie karnym zasady analogii polegającej na uznaniu, że skoro zeznania świadka koronnego M. W. (2) zostały pozytywnie zweryfikowane w innych postępowaniach, to należy dać im wiarę również w zakresie zarzutów postawionych J. R., a w konsekwencji pominięciu w niniejszym postępowaniu wątpliwości bądź rozstrzygnięciu ich na niekorzyść oskarżonego, a ponadto dokonanie oceny dowodów, której nie można przypisać przymiotu oceny swobodnej, a należy uznać ją za ocenę dowolną albowiem w ocenie Sądu I instancji zeznania świadków B. B., który nie rozpoznaje oskarżonego jako (...) czy G. L., który wskazuje, że nie zna oskarżonego J. R. i nie kojarzy, jak również nie jest w stanie odnieść się do ksywki „J. od Ś.”, wyartykułowanej zresztą nie przez świadka, a przez prokuratora - wbrew ich treści i w sprzeczności z logiką zostały uznane za okoliczności potwierdzające zeznania świadka M. W. (1);

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegający na uznaniu na podstawie nie potwierdzonych innymi dowodami zeznań świadka M. W. (1), że oskarżony J. R. to „J. od Ś.” i w konsekwencji przypisanie mu przestępnej działalności objętej zarzutem VIII aktu oskarżenia.

W konkluzji apelacji obrońca wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części wobec oskarżonego J. R. i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje są zasadne i skutkują uchyleniem wyroku w zaskarżonej części.

W odniesieniu do apelacji obrońcy oskarżonego J. R..

Oskarżony J. R. nie stawiał się na rozprawę w dniu 15 maja 2012 r. Sąd Okręgowy dysponował informacją, że oskarżony udając się na rozprawę źle się poczuł i został odwieziony do szpitala. W aktach sprawy znajdowało się też zaświadczenie lekarskie z 11 maja 2010 r., w którym zdiagnozowano u oskarżonego stan po zawale serca, mającym miejsce w kwietniu 2010 r. i stentowaniu naczyń krwionośnych. Pomimo to Sąd Okręgowy w oparciu o art. 376 § 2 k.p.k. uznał, że oskarżony nie stawiał się na rozprawę bez usprawiedliwienia i postanowił prowadzić rozprawę pod jego nieobecność. Na rozprawie w dniu 15 maja 2012 r. zamknięto przewód sądowy, udzielono głosu stronom i wydano wyrok.

Oskarżony J. R. faktycznie w dniu 15 maja 2012 r. o godz. 8⁵⁵ zgłosił się do Instytutu (...) Izba Przyjęć w A. z powodu bólu w klatce piersiowej w postaci ucisku i pieczenia.

Po wykonaniu badań oskarżonemu podano lekarstwa oraz zalecono kontrolę ciśnienia, dwukrotnie w ciągu doby i ambulatoryjną weryfikację leczenia

(k. 2484).

Oskarżony, który występował bez obrońcy, był obecny na wszystkich wcześniejszych terminach rozprawy. Sąd Okręgowy mając w aktach sprawy zaświadczenia o chorobie serca i dysponując w dniu 15 maja 2012 r. informacją, że oskarżony znajduje się w szpitalu był zobowiązany odstąpić od czynności kończących rozprawę, tj. zamknięcia przewodu sądowego i udzielenia głosu stronom, a w konsekwencji wydania w tym dniu wyroku.

Głosy stron stanowią kolejny etap rozprawy głównej, umiejscowiony między przewodem sądowym, a wyrokowaniem ściśle związany z kontradiktoryjnością rozprawy głównej. Strony bowiem mają nie tylko prawo wypowiedzenia się w toku rozprawy głównej co do każdej kwestii podlegającej rozstrzygnięciu (art. 367 k.p.k.), lecz także uprawnienie to przysługuje im po zakończeniu postępowania dowodowego. Głosy stron to jedna z istotniejszych czynności podejmowanych w toku postępowania sądowego. Dla stron stanowi ostatnią okazję do przekonania sądu do swojej tezy prezentowanej w toku rozprawy. Mogą one mieć istotny wpływ na rozstrzygnięcia w przedmiocie procesu, a więc na orzeczenie o winie i karze. Dokonuje się w nich podsumowania wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego na rozprawie oraz oceny całego przewodu sądowego. Gruntowna analiza dowodów zaprezentowanych w toku przewodu sądowego, pełne i dokładne ich naświetlenie ma przekonać sąd o słuszności tez oskarżenia lub braku podstaw do ich przyjęcia (por. komentarz do Kodeksu postępowania karnego pod red. prof. dr

hab. Zbigniewa Gostyńskiego, Dom Wydawniczy ABC, 1998, tezy 1 i 2 do art. 406, str. 327 – 328, tom II). Wypowiedzi stron powinny być wzięte pod uwagę przy wyrokowaniu. Ostatnie słowa oskarżonego, zgodnie z wolą ustawodawcy ma zamykać wrażenia z rozprawy sądowej, jaki skład orzekający zabiera ze sobą do sali narad, musi też być wzięte pod uwagę na naradzie. Naruszenie przepisów o udzieleniu ostatniego głosu oskarżonemu powoduje uchylenie wyroku (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1971 r., II KR 163/70, Biul. SN 1972/4/81, z dnia 18 lipca 1974, II KR 171/74, nie publ., teza 3 do art. 406 w wyżej cyt. komentarz do Kodeksu postępowania karnego, str. 328, tom II).

W tej sytuacji prowadząc w dniu 15 maja 2012 r. rozprawę i wydając wyrok Sąd Okręgowy naruszył określone w art. 6 k.p.k. prawo oskarżonego do obrony. Dlatego też zaskarżony wyrok w odniesieniu do oskarżonego J. R. podlega uchyleniu, a sprawa w tej części przekazaniu Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W tej sytuacji bezprzedmiotowe jest odnoszenie się przez Sąd Apelacyjny do innych zarzutów zawartych w apelacji.

W odniesieniu do apelacji obrońców oskarżonych P. S. i A. C..

Przyjmuje się, że oceny zeznań świadków koronnych należy dokonywać z ponadprzeciętną skrupulatnością. Ostrożność ta pozwala jednak na branie ich pod uwagę podczas budowania przez sąd ustaleń faktycznych (...). Tam gdzie Sąd Okręgowy uznał, że zeznania jednego ze świadków koronnych znajdują pełne potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym i razem z nim tworzą logiczną całość, słusznie dawał im wiarę i włączał w łańcuch dowodowy prowadzący do uznania winy oskarżonych w odniesieniu do określonych czynów. Zarzut niedopuszczalności skazania oskarżonych na podstawie jedynie zeznań jednego świadka koronnego nie znajduje wsparcia w obowiązującym Kodeksie postępowania karnego. Nie można zapominać, że zeznania świadka koronnego należy traktować jak każdy inny dowód ujawniony w postępowaniu, który podlega swobodnej ocenie ... (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2008 r., sygn. akt

V KK 391/05, Prok. i Pr. 2007/1/3). W tej ostatniej kwestii podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w innym judykacie, a mianowicie:

... „Ocena zeznań świadka koronnego winna być dokonywana w myśl tych samych reguł, co zeznań każdego świadka ...” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2006 r., sygn. akt III KK 154/05).

Zeznania świadka M. W. (1) są typowym dowodem z pomówienia. Dowody z pomówienia, chociaż powinny być traktowane na równi z innymi, to jednak stanowią dowód szczególny i dlatego, co wielokrotnie podkreślano w orzecznictwie powinny podlegać ocenie „ze szczególną wnikliwością”, „z całą ostrożnością”, „nader ostrożnie”. Dla przyjęcia pomówienia za podstawę ustaleń faktycznych trzeba, aby wyjaśnienia te były tylko logiczne, konsekwentne, ale również wsparte innymi dowodami, które bezpośrednio lub choćby pośrednio potwierdziłyby wyjaśnienia pomawiającego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2007 r., sygn. akt WA 45/07, OSNwSK 2007/1/2584). Kontrola takiego dowodu, podobnie zresztą jak każdego dowodu osobowego, winna zatem polegać na sprawdzeniu, czy:

- informacje tak uzyskane są przyznane przez pomówionego;
- informacje te są potwierdzone innymi dowodami, choćby w części bądź pośrednio;
- informacje pochodzą od osoby bezstronnej, czy też zainteresowanej obciążeniem pomówionego;
- informacje są konsekwentne i zgodne co do szczegółów w kolejnych relacjach składanych w różnych fazach postępowania, czy też zawierają informacje sprzeczne, wzajemnie się wykluczające bądź inne niekonsekwencje;
- udzielający informacji przedstawia swoją rolę w przestępczym procederze, czy też dąży do jednostronnego obciążenia bądź przerzucenia odpowiedzialności na pomawianą osobę.

Obowiązkiem Sądu Okręgowego było zatem dokładne przesłuchanie świadka M. W. (1), w tym po odczytaniu zeznań złożonych w postępowaniu przygotowawczym, wezwania świadka do wyjaśnienia ewentualnych rozbieżności,

a następnie dokonania wnikliwej i wszechstronnej oceny zeznań tego świadka w zakresie czynów zarzucanych oskarżonemu P. S. i A. C., czemu winien dać wyraz w uzasadnieniu wyroku.

Prawidłowa realizacja art. 391 § 1 k.p.k., który daje możliwość odczytania wcześniejszych zeznań m. in. w sytuacji, gdy świadek zeznaje odmiennie niż poprzednio, wymaga, po odczytaniu poprzednich zeznań, odebrania od świadka oświadczenia co do przyczyny zeznań odmiennych, gdyż tylko wówczas będzie możliwe dokonanie oceny zeznań świadka zeznającego rozbieżnie (por. wyroki Sądu Najwyższego powołane w tezie 20 do art. 391 w wyżej cyt. komentarzu do Kodeksu postępowania karnego, str. 292, tom II).

Sąd I instancji winien też ustalić, gdzie świadek M. W. (1) nabywał substancje psychotropowe i środki odurzające, które następnie sprzedawał oskarżonemu P. S. i A. C.. Niezbędne przy tym było odniesienie się do tych zeznań świadka M. W. (1), które mają znaczenie dla poczynienia prawidłowych ustaleń w tym zakresie, w tym m.in. do zeznań z dnia 8 kwietnia 2009 r., w których stwierdził, że:

- po wyjściu z zakładu karnego w sierpniu 1999 r. i pobycie na C. u matki, przystąpił do tzw. grupy mokotowskiej i handlował wówczas heroiną i marihuaną,

- za pośrednictwem (...) i A. T." przeszedł następnie do grupy (...) i od połowy 2000 r. do połowy 2001 r. handlował heroiną z oskarżonymi,

- po odejściu z grupy (...) należał do tzw. grupy (...) i załatwiał im dostawy marihuany z H. oraz handlował wówczas marihuaną, kokainą, heroiną, extazy (k. 125-128).

W tych zeznaniach M. W. (1) nie stwierdził, że w okresie 2000 – 2001 zajmował się sprzedażą hurtową amfetaminy, a właśnie tego rodzaju substancję psychotropową miał w tym okresie czasu nabywać od niego P. S. za pośrednictwem A. C..

Sąd Okręgowy ustalił również, że od 2000 r. P. S. nabywał od M. W. (1) kokainę. Poza zainteresowaniami Sądu I instancji pozostał fakt, że – zgodnie z relacją M. W. (1) – przy zakupie amfetaminy P. S. zachowywał daleko posunięte środki ostrożności i osobiście nie odbierał amfetaminy, ani nie przekazywał pieniędzy lecz korzystał z pośrednictwa A. C., a kupując kokainę bezpośrednio spotykał się z M. W. (1), do którego nawet przyjeżdżał. Nadto Sąd Okręgowy nie zwrócił uwagi na różnicę w zeznaniach M. W. (1) co do ilości nabywanej przez P. S. kokainy. W dniu 15 marca 2011 r. zeznał on, że nabywał 5 – 10 g kokainy jednorazowo (k. 246), a w dniu 30 marca 2011 r. stwierdził, że po 10 – 15 g, a transakcji było kilka – kilkanaście, łącznie sprzedał mu co najmniej 0,5 kg tego środka odurzającego (k. 277).

Po odczytaniu powyższych zeznań na rozprawie Sąd I instancji poprzestał jedynie na odebraniu od M. W. (1) oświadczenia, że potwierdza powyższe zeznania i zaniechał wyjaśnienia występujących w nich sprzeczności (k. 2157 v.) Wyjaśnienie powyższej kwestii miało zaś istotne znaczenie nie tylko dla oceny wiarygodności pomówień lecz także dla ustalenia ilości nabywanej przez P. S. kokainy, z uwagi na przypisanie mu formy kwalifikowanej przestępstwa z art. 56 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, w postaci obrotu znaczną ilością tego środka.

Przypisując oskarżonemu A. C. pośrednictwo w transakcjach w obrocie znaczną ilością kokainy pomiędzy M. W. (1) i P. S., Sąd Okręgowy nie wykazał na jakiej podstawie ustalił, że A. C. był zorientowany co do rodzaju i ilości przekazywanej substancji oraz wysokości zapłaty.

W tym stanie rzeczy nie można przeprowadzić pełnej merytorycznej kontroli zaskarżonego wyroku, co do czynów przypisanych oskarżonemu P. S. w pkt II i III wyroku (czyny z pkt II i III aktu oskarżenia) oraz A. C. w pkt VII i VIII wyroku (czyny z pkt V i VI aktu oskarżenia). Dla stwierdzenia prawidłowości rozstrzygnięcia w zakresie tego ostatniego czynu niezbędne jest poczynienie jednoznacznych i nie budzących wątpliwości ustaleń co do wiarygodności zeznań M. W. (1). Dlatego też wyrok w tej części nie może się ostać, a sprawa w tym zakresie podlega przekazaniu Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy zgodnie z uwagami zawartymi wyżej przeprowadzi postępowanie dowodowe, a następnie dokona trafnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, czemu da wyraz w wyroku. W przypadku sporządzenia uzasadnienia Sąd I instancji przedstawi w nim logiczny wywód, który był podstawą wydanego rozstrzygnięcia, zgodnie z zasadami określonymi w art. 424 k.p.k.

Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy winien też skorzystać z uregulowania zawartego w art. 442 § 2 k.p.k. i poprzestać jedynie na ujawnieniu dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.